



29.11.2021

Dnro 632/D.a.2/2021

[kirjaamo@traficom.fi](mailto:kirjaamo@traficom.fi)

## Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetus sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskien

### Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/21366/2020

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi postilain muuttamisesta sekä sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevasta asetusluonnoksesta.

Valtioneuvoston kanslia asetti 14.1.2020 ministeriöiden välisen työryhmän arvioimaan posti- ja jakelumarkkinan nykytilannetta ja tulevaisuuden näkymiä sekä muutostarpeita mm. postilainsäädäntöön. Työryhmä julkisti loppuraporttinsa 26.8.2020.

Yhteenvedona työryhmä esitti, että toimintaedellytysten turvaamiseksi yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä jakelusta ja keräilystä tulisi siirtyä kolmipäiväiseen jakeluun ja keräilyyn. Loppuraportissa edellytettiin, että kolmipäiväiseen yleispalvelulähetysten keräilyyn ja jakeluun koko maassa voidaan siirtyä sillä ehdolla, että samanaikaisesti niillä haja-asutusalueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua tilattujen sanomalehtien varhaisjakelua, otetaan käyttöön määräaikainen tiedonvälitystuki.

### Saamelaiskäräjien huomioita

Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä, että uudistuksen myötä saamelaisten kotiseutualueen eri alueiden postipalvelujen tasoa ei heikennetä entisestään. Saamelaiskäräjät näkee, että postin viisipäiväinen jakelu tulisi turvata jatkossakin. Saamelaiskäräjät arvioi, että postin jakelun kolmipäiväisyyteen siirtyminen aiheuttaa haittoja saamelaisten kotiseutualueella, jossa ihmiset asuvat syrjäisillä alueilla pitkien välimatkojen päässä kuntakeskuksista. Kolmipäiväisen jakelun ja postinhaun seurauksena kiireellistä jakelua vaativien kirjeiden jakamisen viivästys aiheuttaa ihmisille haittoja ja suoranaista vahinkoa. Muutoksessa tulisi huomioida Lapin alueen väestön ikärakenne ja, että alueella asuu paljon ikäihmisiä, jotka oletettavasti hoitavat viranomaisasioitaan postitse. Joissakin paikoissa puhelinyhteydetkin voivat olla heikot, joten posti voi olla ainoa luonteva asiointikanava, jos ei ole mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluita. Saamelaiskäräjien mielestä uudistuksessa tulee varmistaa, että ihmisillä on mahdollisuus käyttää postia jatkossakin asiointikanavana ja ettei henkilöiden viranomaisasian käsittely viivästyisi tai tiedonsaanti- ja antomahdollisuudet heikkenisi uudistuksen myötä. Saamelaiskäräjien mukaan saamelaisväestölle tulee turvata yhdenvertaiset postipalvelut.

Esityksessä todetaan, että yleispalveluun kuuluvia postilähetystyksiä ei tarvitsisi keräillä ja jakaa samoina viikonpäivinä koko maan alueella, vaan yleispalvelun tarjoajalle jätettäisiin mahdollisuus keräillä ja jakaa postilähettykset eri alueilla eri viikonpäivinä parhaaksi katsomallaan tavalla ilmoitusvelvollisuus huomioiden. Esityksessä ehdotetaan, että yleispalvelun tarjoajan tulisi ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle keräily- ja jakelupäivänsä sekä niissä tapahtuvat muutokset

vähintään kuusi kuukautta ennen keräilyä ja jakelun aloittamista kyseisinä päivinä. Yleispalvelun tarjoaja veloitettaisiin tiedottamaan keräily- ja jakelupäiviä koskevista muutoksista muutoksen kohteena olevan alueen kotitalouksille ja ylläpitämään ajantasaista tietoa keräily- ja jakelupäivistä yrityksen verkkosivuilla. Saamelaiskäräjät painottaa, että jos esitys astuu voimaan, tulee muutoksesta tiedottamisessa huomioida saamelaisväestön tiedonsaantitarpeet ja saamen kielilain veloitteet. Saamen kielilakia sovelletaan myös postiin ja Saamelaiskäräjien mukaan saamen kielilaki toteutuu nykyisellään jo heikosti postin palveluissa. Näin ollen postin tulisi jatkossa tarjota maksutonta neuvontaa sekä tiedoksiantomenettelyä ja postinumerojärjestelmän ylläpitoa koskevia palveluja saameksi saamen kielilain (1086/2003) mukaisesti.

Lainmuutoksessa tulisi myös tarkemmin tarkastella esityksen vaikutusta demokratian toteutumiseen. Saamelaiskäräjien omaa toimintaa säätelee laki saamelaiskäräjistä (974/1995). Kyseisen lain mukaan Saamelaiskäräjien edustuksellisen elimen valinta tapahtuu vaaleilla, jotka järjestetään pääosin postin välityksellä. Myös edellä mainitun toiminnan vuoksi postin asema ja jakelu ja muutoin postin viivytyksetön kulku ovat keskeisessä ja tärkeässä asemassa saamelaisväestön kannalta. Muutoksessa tulee huomioida vaikutukset postiäänestyksen luotettavuuteen ja siihen, miten varmistetaan, että äänestäjien äänestysasiakirjat saapuvat pyydytyssä määrääjassa.

Saamelaiskäräjät huomauttaa, että jo ennen lakimuutosta saamelaisten kotiseutualueella postin kulku on ollut vaihtelevaa. Lapin alueella kulkeva posti kulkee Oulun kautta, mikä myös hidastaa postinkulkua. Näillä seikoilla voi olla vaikutuksia myös sellaisiin henkilöihin, jotka toimivat luottamustoimissa ja ovat toivoneet päätöksentekojen asiakirjat toimitettavaksi postitse. Postinkulun viivästyminen voi aiheuttaa, ettei kaikilla ole yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon.

Saamelaiskäräjät painottaa, että jakelupäivien leikkaaminen heikentää kansalaisten asuinpaikasta riippumattomaa tasaveroista tiedonsaantimahdollisuutta ja se kohdistuu nimenomaan syrjäisillä alueilla asuviin ihmisiin. Kaikilla ihmisillä ja erityisesti vanhemmalla väestöllä ei ole mahdollisuutta erinäisistä syistä käyttää sähköisiä palvelumuotoja. Muutosta kuitenkin perustellaan digitalisaatiolla ja muilla käytettävissä olevilla asiointikanavilla. Saamelaiskäräjät huomauttaa, ettei digitalisaatio tai sähköiset asiointikanavat ole tosiasiallinen vaihtoehto saamen kielilain mukaiseen viranomaisasiointiin, koska saamenkielisiä sähköisiä viranomaispalveluita ei ole tarjolla. Tämä on lähtökohtaisia saamelaisväestöä syrjivä rakenne, joka korostuu myös perinteisten asiointikanavien käyttömahdollisuuksia kavennettaessa.

Saamelaiskäräjät ei pidä postilain muutosta kolmipäiväisestä jakelusta kannatettavana. Jos laki kuitenkin tulee voimaan, tulee Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan sanomalehtijakeluun myönnettävän valtiovastuun turvin pyrkiä turvaamaan viisipäiväisen jakelu. Saamelaiskäräjät huomio myös, ettei vaikutustenarvioinnissa ole tehty muutoksen vaikutustenarviointia saamelaisväestöön ja heidän yhdenvertaisuuteensa ja kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

Inarissa 29.11.2021



Tuomas Aslak Juuso  
puheenjohtaja



Anne Kirste Aikio  
kieliturvasihtööri

Puheenjohtaja hyväksyi lausunnon 29.11.2021